

Chủ đề: Tứ giác nội tiếp

Dạng 1. Chứng minh tứ giác nội tiếp. Tính góc

A. Phương pháp giải

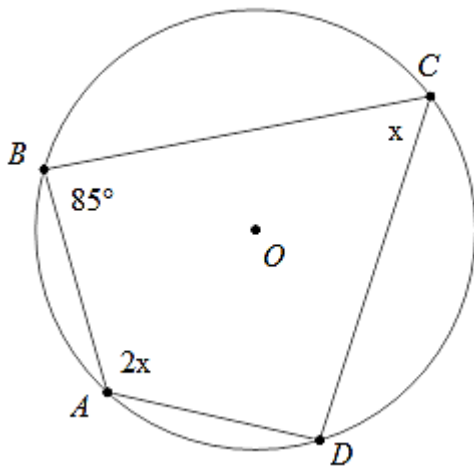
Đối với chứng minh tứ giác nội tiếp, ta sử dụng các dấu hiệu nhận biết sau:

- + Tứ giác có tổng hai góc đối bằng 180° .
- + Tứ giác có góc ngoài tại một đỉnh bằng góc trong của đỉnh đối diện.
- + Tứ giác có bốn đỉnh cách đều một điểm (mà ta có thể xác định được). Điểm đó là tâm của đường tròn ngoại tiếp tứ giác đó.
- + Tứ giác có hai đỉnh kề nhau cùng nhìn một cạnh chứa hai đỉnh còn lại dưới một góc α .
- + *Chú ý:* Để chứng minh một tứ giác là tứ giác nội tiếp ta có thể chứng minh tứ giác đó là một trong các hình sau: Hình chữ nhật, hình vuông, hình thang cân.

Đối với bài toán tính góc, ta sử dụng các tính chất của tứ giác nội tiếp để tính toán.

B. Ví dụ minh họa

Ví dụ 1: Tính số đo các góc của tứ giác ABCD

Hướng dẫn giải:

Do ABCD là tứ giác nội tiếp nên $A + C = B + D = 180^\circ$

Vì $B = 85^\circ$ nên $D = 180^\circ - 85^\circ = 95^\circ$

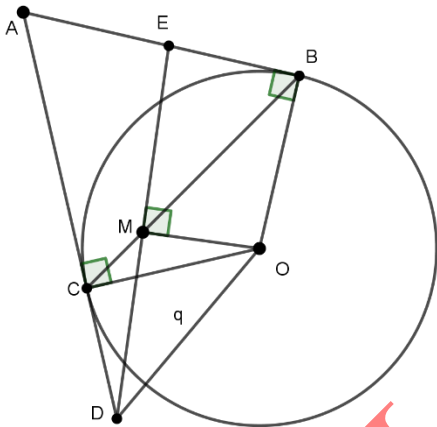
Ta có: $A + C = 180^\circ \Leftrightarrow 2x + x = 180^\circ \Leftrightarrow 3x = 180^\circ \Leftrightarrow x = 60^\circ$

$\Rightarrow A = 2.60^\circ = 120^\circ; C = 60^\circ$

Vậy $A = 120^\circ; C = 60^\circ; B = 85^\circ; D = 95^\circ$.

Ví dụ 2: Cho đường tròn tâm O. Từ điểm A ở bên ngoài đường tròn (O) vẽ hai tiếp tuyến AB và AC với đường tròn (B, C là hai tiếp điểm). Trên BC lấy điểm M, vẽ đường thẳng vuông góc với OM tại M, cắt AB và AC lần lượt tại E và D. Chứng minh các tứ giác EBOM và DCMO nội tiếp được trong đường tròn. Xác định tâm các đường tròn đó.

Hướng dẫn giải

– Chứng minh tứ giác EBOM nội tiếp

Có $OM \perp ME$ (gt) nên góc $OME = 90^\circ$

$OB \perp BE$ (BE là tiếp tuyến của (O)) nên góc $OBE = 90^\circ$

$\Rightarrow OME + OBE = 90^\circ + 90^\circ = 180^\circ$

$\Rightarrow$ Tứ giác EBOM nội tiếp trong đường tròn đường kính OE.

– Chứng minh tứ giác DCMO nội tiếp

Có $OM \perp DM$ (gt) nên góc $OMD = 90^\circ$

$CD \perp OC$ (CD là tiếp tuyến của (O)) nên góc $OCD = 90^\circ$

Nên M, C là hai đỉnh liên tiếp cùng nhìn OD dưới một góc 90°

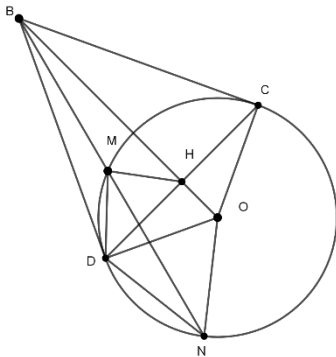
⇒ Tứ giác DCMO nội tiếp trong đường tròn đường kính OD.

Ví dụ 3: Qua điểm B nằm ở bên ngoài đường tròn (O), vẽ hai tiếp tuyến BC và BD với đường tròn (O), (C, D là các tiếp điểm). Từ B vẽ cát tuyến BMN (M nằm giữa B và N, tia BN nằm giữa hai tia BC và BO), gọi H là giao điểm của BO và CD.

a. Chứng minh $BM \cdot BN = BH \cdot BO$.

b. Chứng minh tứ giác OHMN nội tiếp.

Hướng dẫn giải

a. Ta có: $BC = BD$ (tính chất hai tiếp tuyến cắt nhau)

$OC = OD$ (bán kính đường tròn (O))

⇒ BO là đường trung trực của CD ⇒ $BO \perp CD$ (1)

Xét $\triangle BMC$ và $\triangle BCN$ có:

$\angle CBN$: chung

$\angle MCB = \angle CNB$ (cùng chắn cung CM)

⇒ $\triangle BMC \sim \triangle BCN$ (g - g)

$$\Rightarrow \frac{BM}{BC} = \frac{BC}{BN} \Rightarrow BM \cdot BN = BC^2 \quad (2)$$

Do (1) ta có $\triangle BCO$ vuông tại C, đường cao CH:

$$\Rightarrow BC^2 = BH \cdot BO \quad (\text{hệ thức lượng trong tam giác vuông}) \quad (3)$$

Từ (2) và (3) ⇒ $BM \cdot BN = BH \cdot BO$.

b. Ta có: $BM \cdot BN = BH \cdot BO$ (chứng minh trên)

$$\Rightarrow \frac{BM}{BO} = \frac{BH}{BN}$$

$\triangle BMO$ và $\triangle BHN$ có:

OBN : chung

$$\frac{BM}{BO} = \frac{BH}{BN}$$

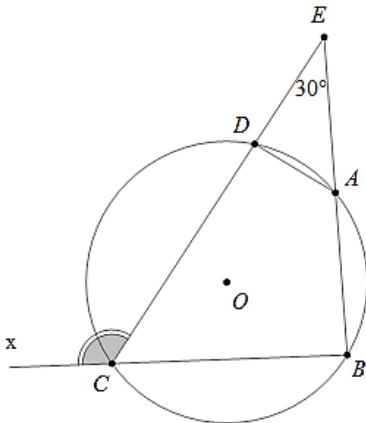
$$\Rightarrow \triangle BMO \sim \triangle BHN \text{ (c - g - c)}$$

$$\Rightarrow \angle MOH = \angle HNM \text{ (hai góc tương ứng)}$$

$\Rightarrow$ Tứ giác $OHMN$ nội tiếp (hai góc bằng nhau cùng nhìn một cạnh).

C. Bài tập trắc nghiệm

Câu 1: Cho hình vẽ sau, biết $\angle DCx = 130^\circ$. Đáp án nào sau đây SAI

- A. $\angle DCB = 50^\circ$ B. $\angle DAB = 130^\circ$ C. $\angle ADC = 80^\circ$ D. $\angle ABC = 130^\circ$

Hướng dẫn giải

Đáp án D

Ta có: $\angle DCB = 180^\circ - \angle DCx = 180^\circ - 130^\circ = 50^\circ$ (hai góc kề bù)

Ta lại có: $\angle DAB = 180^\circ - \angle DCB = 180^\circ - 50^\circ = 130^\circ$ (ABCD là tứ giác nội tiếp đường tròn)

Lại có DCx là góc ngoài của $\triangle ECB$

$$\Rightarrow DCx = ABC + BEC$$

$$\Leftrightarrow 130^\circ = ABC + 30^\circ$$

$$\Leftrightarrow ABC = 130^\circ - 30^\circ$$

$$\Leftrightarrow ABC = 100^\circ$$

$$\Rightarrow ADC = 180^\circ - ABC = 180^\circ - 100^\circ = 80^\circ \text{ (ABCD là tứ giác nội tiếp đường tròn)}$$

Vậy $DCB = 50^\circ$, $DAB = 130^\circ$, $ADC = 80^\circ$, $ABC = 100^\circ$.

Câu 2: Phát biểu nào sau đây sai ?

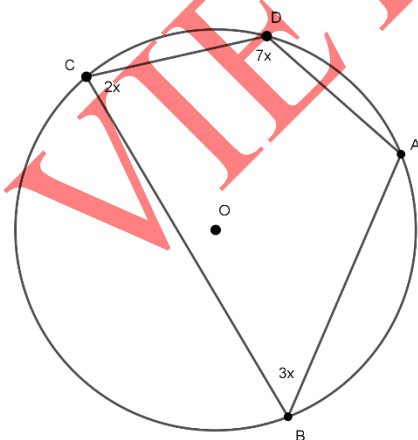
- A. Tứ giác nội tiếp có 4 đỉnh cùng nằm trên cùng một đường tròn
- B. Nếu một tứ giác có tổng hai góc đối bằng 180° thì tứ giác đó nội tiếp đường tròn.
- C. Trong một tứ giác nội tiếp tổng hai góc bất kì bằng 180°
- D. Hình chữ nhật luôn nội tiếp đường tròn.

Hướng dẫn giải

Đáp án C

Trong tứ giác nội tiếp, tổng hai góc đối mới bằng 180° .

Câu 3: Số đo góc A trong hình vẽ

A. $A = 72^\circ$

B. $A = 108^\circ$

C. $A = 18^\circ$

D. $A = 144^\circ$

Hướng dẫn giải

Đáp án D

Ta có tứ giác ABCD nội tiếp đường tròn (O)

$$\Rightarrow D + B = 7x + 3x = 180^\circ$$

$$\Leftrightarrow 10x = 180^\circ$$

$$\Leftrightarrow x = 18^\circ$$

$$\Rightarrow C = 2.18^\circ = 36^\circ$$

Mà $A + C = 180^\circ$

$$\Rightarrow A = 180^\circ - C = 180^\circ - 36^\circ = 144^\circ.$$

Câu 4: Các hình nào sau đây nội tiếp đường tròn?

- A. Hình thang, hình chữ nhật
- B. Hình thang cân, hình bình hành
- C. Hình thoi, hình vuông
- D. Hình thang cân, hình chữ nhật, hình vuông

Hướng dẫn giải

Đáp án D

Hình thang cân, hình chữ nhật, hình vuông là các hình nội tiếp đường tròn.

Câu 5: Cho tam giác nhọn ABC. Đường tròn đường kính BC cắt AB và AC theo thứ tự tại D và E. Gọi H là giao điểm của BE và CD. Tia AH cắt BC tại F. Số tứ giác nội tiếp có trong hình vẽ là:

- A. 4   B. 6   C. 7   D. 8

Hướng dẫn giải

Đáp án B

Các tứ giác nội tiếp ADHE, BDHF, FHEC, BDEC, AEFB, ADFC.

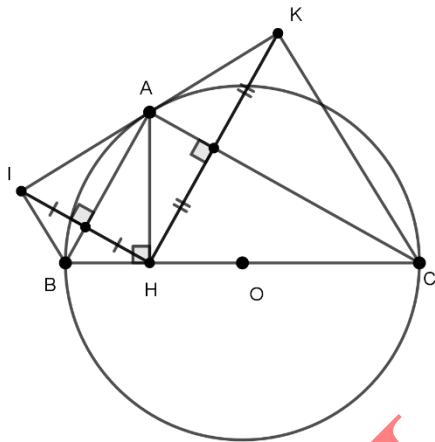
Vậy có 6 tứ giác nội tiếp.

Câu 6: Cho tam giác ABC vuông tại A, đường cao AH nội tiếp đường tròn (O;R) gọi I và K theo thứ tự là điểm đối xứng của H qua hai cạnh AB và AC. Khẳng định nào sau đây đúng?

- A. Tứ giác AHBI nội tiếp đường tròn đường kính AB
- B. Tứ giác AHCK nội tiếp đường tròn đường kính AC
- C. Ba điểm I, A, K thẳng hàng
- D. A, B, C đều đúng.

Hướng dẫn giải

Đáp án D

Ta có $AH \perp BC \Rightarrow \angle AHB = \angle AHC = 90^\circ$

$\Rightarrow \angle AIB = \angle AHB = 90^\circ$ (I đối xứng với H qua AB)

Và $\angle AHC = \angle AKC = 90^\circ$ (K đối xứng với H qua AC)

Xét tứ giác AIBH, có: $\angle AIB + \angle AHB = 90^\circ + 90^\circ = 180^\circ$

$\Rightarrow$ Tứ giác AIBH nội tiếp đường tròn đường kính AB

Xét tứ giác AKCH, có: $\angle AKC + \angle AHC = 90^\circ + 90^\circ = 180^\circ$

$\Rightarrow$ Tứ giác AKCH nội tiếp đường tròn đường kính AC

Ta lại có: $\angle IAB = \angle HAB, \angle KAC = \angle HAC$ (do tính chất đối xứng)

Mà $\angle HAB + \angle HAC = 90^\circ$

$$\Rightarrow IAB + KAC = 90^\circ$$

$$\Rightarrow IAB + KAC + HAB + HAC = 90^\circ + 90^\circ = 180^\circ$$

Suy ra ba điểm I, A, K thẳng hàng.

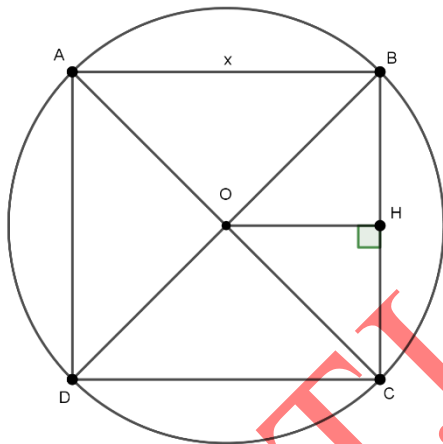
Do đó, cả A, B, C đều đúng.

Câu 7: Cho hình vuông ABCD nội tiếp đường tròn (O;R). Độ dài cạnh hình vuông bằng:

- A. $\sqrt{2}R$ B. $\frac{\sqrt{2}}{2}R$ C. $\frac{R}{\sqrt{2}}$ D. $2R$

Hướng dẫn giải

Đáp án A

Đặt cạnh góc vuông là x

Ta có hình vuông ABCD nội tiếp (O; R)

Nên O là giao điểm của hai đường chéo, và $OA = OB = OC = OD = R$.

Kẻ OH vuông góc với BC.

Tam giác OBC vuông cân tại O, có $OH \perp BC$

$\Rightarrow$ H là trung điểm của BC

$$\Rightarrow OH = BH = \frac{1}{2}BC = \frac{x}{2}$$

Xét tam giác OHB vuông tại H, có :

$$OB^2 = OH^2 + BH^2$$

$$\Leftrightarrow R^2 = \left(\frac{x}{2}\right)^2 + \left(\frac{x}{2}\right)^2 = \frac{x^2}{2}$$

$$\Leftrightarrow x^2 = 2R^2$$

$$\Leftrightarrow x = \sqrt{2}R$$

Vậy cạnh hình vuông có độ dài là $\sqrt{2}R$.

Câu 8: Hình nào sau đây không nội tiếp đường tròn?

- A. Hình vuông
- B. Hình chữ nhật
- C. Hình thoi
- D. Hình thang cân

Hướng dẫn giải

Đáp án C

Hình vuông, hình chữ nhật và hình thang cân là các hình nội tiếp đường tròn.

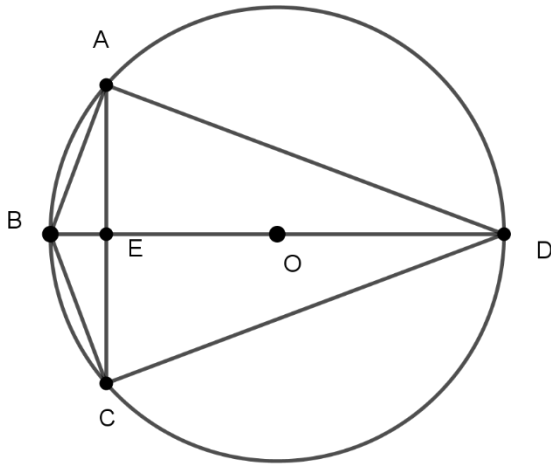
Hình thoi là hình không nội tiếp đường tròn.

Câu 9: Cho tứ giác ABCD nội tiếp đường tròn (O) đường kính BD. Các đường chéo AC và BD cắt nhau tại E. Biết rằng $AB = BC = 7,5\text{cm}$ và $\angle ABC = 2\angle ADC$. Tính độ dài đường kính BD.

- A. 11cm
- B. 12cm
- C. 14cm
- D. 15cm

Hướng dẫn giải

Đáp án D

Do tứ giác ABCD nội tiếp (O) nên: $ABC + ADC = 180^\circ$

Mà $ABC = 2ADC$

$$\Leftrightarrow 2ADC + ADC = 180^\circ$$

$$\Leftrightarrow 3ADC = 180^\circ$$

$$\Leftrightarrow ADC = 60^\circ$$

Ta có ADB là góc nội tiếp chắn AB

CDB là góc nội tiếp chắn BC

Mà $AB = BC \Rightarrow \widehat{AB} = \widehat{BC}$

$\Rightarrow ADB = CDB$ (hai góc nội tiếp chắn hai cung bằng nhau)

$$\Rightarrow ADB = CDB = \frac{1}{2}ADC = \frac{1}{2} \cdot 60^\circ = 30^\circ$$

Ta có: $BAD = 90^\circ$ (góc nội tiếp chắn nửa đường tròn)

$\Rightarrow$ tam giác ABD vuông tại A

$$\sin ADB = \frac{AB}{BD} \Leftrightarrow DB = \frac{AB}{\sin ADB} = \frac{7,5}{\sin 30^\circ} = 15 \text{ cm.}$$

Câu 10: Cho tứ giác ABCD nội tiếp trong đường tròn. Kéo dài AB về phía B một đoạn BE. Biết $ADC = 92^\circ$. Số đo góc EBC là:

A.66

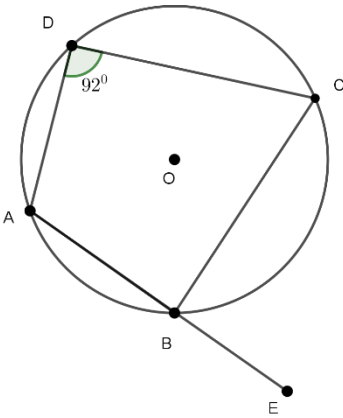
B.92

C.70

D.88

Hướng dẫn giải

Đáp án B

Vì tứ giác ABCD nội tiếp nên: $ADC + ABC = 180^\circ$

Mà: $EBC + ABC = 180^\circ$ (hai góc kề bù)

$\Rightarrow EBC = ADC = 92^\circ$